

Inatsisartunut ilaasortamut
Jens Napätök'
Naleraq

10-10-2023
Sags nr. 2023 - 24469

Postboks 260
3900 Nuuk
Tlf. (+299) 34 50 00
Fax (+299) 34 63 50
E-mail: oed@nanoq.gl
www.naalakkersuisut.gl

Utoqqalinersiat akileraarutaat peerneqarnissaat pillugu § 37 naapertorlugu apeqqummut akissuteqaat

Asasara Jens Napätök'.

§ 37 naapertorlugu apeqquteqarputit. Apeqqutit nassiunneqarnerminni Isumaginninnermut, Ilaqutariinnut, Sulisoqarnermut Nunamullu Namminermut Naalakkersuisoqarfimmut akisassanngortinneqarput. 4. oktober 2023-mi apeqqutit uannut akisassanngortinneqarput.

Apeqqutit ataani allaqqinneqarput, kingornalu akissutaat.

Akissummi ilimagineqarpoq, pisortanit utoqqalinersiat kisimik apeqqummut tunngassuteqartut, aamma suliffeqarnermi soraarnerussutisianik, tjenestemandinut imaluunniit nammineq soraarnerussutisianik ileqqaakkanik allanik tunniunneqartartunik akileraartarneq pineqanngitsut.

Akissummi aamma ilimagineqarpoq, pisortanit utoqqalinersiat annikillisinneqassanngitsut, naak utoqqalinersianik akileraartarneq atorunnaarsinneqaraluartoq.

Tamatuma saniatigut ilimagineqarpoq pisortanit soraarnerussutisiat tunniunneqarnerannut atatillugu akileraartarnermut tunngatillugu akissuteqarnissamik kissaataasoq. Utoqqalinersianik akileraartarneq aningaasarsianit akileraartut pillugit Inatsisartut inatsisaat nr. 12, 2. november 2006-imeersumi takuneqarsinnaavoq. Ilanngullugu oqaatigineqassaaq, nammineq soraarnerussutisianik ileqqaarnermut akiliutit ilanngaaserneqarsinnaatitaammata.

1. Utoqqalinersiat akileraarutaat peerneqarpat tamanna pisortanut, namminersorluni inuussutissarsiuteqartunut innuttaasunullu aningaasatigut allaffissornikkullu kingunerisassai suuppat?

Aallaqqaammut Naalakkersuisut eqqumaffigeqquniarpaat, Naatsorsueqqissaartarfimmiit 2020-mi inuiaqatigiit pillugit siumut naatsorsuinerit takutimmassuk, 2050-ip tungaanut pisortat utoqqalinersianut aningaasartuutaat annertuumik qaffassasut. Inuit agguataarnerisa ineriartorerata naatsorsuutigineqartup kingunerisaanik pisortat utoqqalinersianut aningaasartuutaat ukiumi tulliuttuni annertuumik qaffassapput.

Utoqqaat amerlassusaata qaffakkiartornera isumaqarpoq pisortat utoqqalinersianut aningaasartuutaat 2023-2050-imut qaffakkiartuaassasut. Naatsorsueqqissaartarfiup attassisinnaanermut naatsorsuinerata takutippaa, malittarisassat atuuttut malillugit 2030-mit 2050-ip tungaanut aningaasartuutit ukiumut 1-1,3 mia. kr.-it

tungaannut qaffassasut. Sanilliunneqarsinnaavoq aningaasanut inatsimmi 2023-mi 460 mio. kr.-t utoqqalinersianut utertinneqartussatut immikkoortinneqarmata, Namminersorlutik Oqartussat utoqqalinersianut aningaasartuutit 90 %-ii utertittarpai, sinneruttullu 10 %-it kommunit namminneq aningaasaliiffigisarlugit.

Nalunaarsuiffik ataaniittumi takutinneqarpoq, piffissami 2023-mit 2050-imut ukiuni toqqarneqartuni Namminersorlutik Oqartussanut kommuninullu inummut akileraarutiniit iluanaarutit annikillinissaat naatsorsuutaasut, utoqqalinersiaqarnermi malittarisassanut aningaasartanullu maanna atuuttunut utoqqalinersianut akileraaruserneqanngitsunut naleqqiullugit.

Inummut akileraarutini iluanaarutit annikillinerisa amerliartornerat, piffissami aningaasartuutit tamarmiusut takutippaat, akileraartarnermut annikilliliineq 2024-mit siumullu sunniuteqartussatut tunngavigalugu. 2035-mi siunnersuutip tamakkiisumik akia tassaalerpoq 4,3 mia. kr.-t.

Nalunaarsuiffik 1: Utoqqalinersianit iluanaarutissat annaasat mio. kr.-nngorlugit

	Ukioq 2023	Ukioq 2025	Ukioq 2030	Ukioq 2035
Inummut akileraarummit iluanaarutit ukiumut annikillinerat	198	258	367	507
Inummut akileraarutinit iluanaarutit annikillinerisa amerliartorneri	0	494	2.093	4.345

Najoqqutaq: Naatsorsueqqissaartarfimmit inuiaqatigiit siumut naatsorsorneranni attassisinnaanermut ilusiliineq malillugu nammineq naatsorsuinerit

Kommunit isertitat akileraarutaannik iluanaarutinit 67 %-it miss. isertitsissutigisarpaat taamaattumillu iluanaarutinit annaasaqarnerpaassallutik.

Utoqqalinersiat akileraarutaaruppata akileraaruteqaannarpataluunniit apeqqutaatinnagu utoqqalinersianik allaffissornermut isertitanillu akileraarusersuinerimut tunngatillugu isumalluutini atuneq allannguuteqassanngilaq.

Siunnersuutip saniatigut sunniutissai naatsorsuutaasut

Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Naalakkersuisoqarfimmit isummat tunngavigalugit, naliliiffigineqarpoq utoqqalinersianik akileraartarunnaarneq makkununga iluaqutaassasoq:

Utoqqalinersiallit isertitaat allannguuteqartinnagit aningaasat nammineq atorsinnaasaat siunnersuutikkut qaffanneqassapput. Tamanna atuinerulernermik kinguneqarsinnaassaaq, inuussutissarsiornermilu namminersortunut ilaatigut suliaqartitsinerulersinnaalluni.

Utoqqalinersianik akileraartarunnaarneq equtitsisumik sunniuteqartussaavoq. Assersuutigalugu utoqqalinersiallit akissarsialinnut imaluunniit inuussutissarsiornermi namminersortunut assinganik isertitaqartunut, suli isertitaminnik akileraartartunut, naleqqiullugit pitsaanipilussuarmik inissisimalissapput. Akileraartarnermik aqqissuussami peqqissumi taamatut equtitsinerit pinngitsoorniarneqarput akerlianillu isertitanik akileraarusersuineq assigiiarnerusoq sapinngisamik isiginiarneqarluni.

Akileraartarunnaarneq suliffeqarnermiiginnarnermut taarsiullugu soraarninngornissamat annertunerusumik kajumitsitsissaaq. Innuttaasut utoqqalinersiat saniatigut allamik isertitaqartut, soorlu piffissap ilaannaani sulisartunit imaluunniit suliffeqarnermit soraarnerussutisianik tjenestemanditulluunniit soraarnerussutisianik tunniunneqartartunik isertitalinnut naleqqiullugit utoqqalinersiallit allamik isertitaqanngitsuniit pitsaanerusumik inissisimalersinnaapput. Pissutaasoq tassaavoq inummut aamma nalinginnaasumik ilanngaatit.

Utoqqalinersiallit allanik isertitallit allanillu isertitaqanngitsut akornanni aningaasaqarnikkut assigiingngissut taamaalilluni annertusissaaq.

Utoqqalinersiallit akissarsialinnut imaluunniit inuussutissarsiornermi namminersortunut assinganik isertitaqartunut naleqqiullugit pitsaanipilussuarmik inissisimalissapput. Utoqqalinersianik akileraartarnerup atorunnaarsinnera sulisussaqaarnikkut annikillineranik taamaallaat kinguneqassanngilaq, kisianni utoqqalinersiat assersuutigalugu piffissap ilaannaani sulinermit isertitanut naleqqiullugu appariartuaartinneqartarmata, aamma utoqqalinersianut aningaasartuutit qaffannerannik kinguneqassaaq. Taamaattumik inummut akileraarummit iluanaarutit katillugit qaavatigut annikillinissaat naatsorsuutigisariaqarpoq. Tamatuma qanoq annertutigina naatsorsussallugu ajornakusoorpoq, malitsigisaanik utoqqalinersialinni pissusilersornikkut allannguuteqarneq apeqqutaammat.

Innuttaasut, utoqqalinersialinnik tunineqartartut peqatigitillugu ineqarnermut tapiiffiqineqartartut, pitsaanipilussuarmik inissisimalissapput, tunniunneqartartunut taakkununga ilaatigut isertitat apeqqutaatinneqarmata kisianni utoqqalinersialinnut tunniunneqartartuni aningaasanut killissarititaq isiginiarneqarunnaassammat.

Taamaattumik allannguinerup akissarsialinnut utoqqalinersialinnullu isertitani assigiinni akileraareermermi isertitat assigiingngissutaat annertusineqassaaq. Sunniutit taakkua taarserniarlugit, inatsisini attuumassuteqartuni allannguisoqarsinnaavoq. Taamaattoq tamanna akileraartarnermik aqqiissuussap isumaginninnermilu ikiorsiissutit ataqatigiinnerat suli paasiuminaallisinneranut tapersiissaaq.

Utoqqalinersiat kiisalu utoqqalinersiallit allatigut isertitaqarnerat akileraarutiniit iluanaarutit aningaasanut inatsimmi isertitatut ilanngullugit naatsorsorneqareermata, akileraartarunnaarnerup sunniutai toqqaannartut kingunerissavaat, pisortat aningaasartuutiminnik sipaarniartariaqarnerat imaluunniit inummut akileraarut 4 procentpointit tungaannut qaffakkiartuaitillugu, 2035-ip tungaanut akileraarut agguaqatigiissillugu 47 %-inngortillugu, akileraartarunnaarnerup sunniutai toqqaannartut pinngitsoortikkumallugit.

Utoqqalinersianik akileraarutiniit iluanaarutit annaaneqartut assiginik pisortat sipaaruteqarnissaat naammassineqassappata imaluunniit inummut akileraarut qaffanneqassappat, utoqqalinersianik akileraartarunnaarneq innuttaasunut inuussutissarsiornermullu tamanut ajortumik kinguneqassaaq, suminngaanniit tamatumunga aningaasaliinissap nassaarineqarnissaa apeqqutaatillugu.

Akileraartarunnaarnermut suliffeqarnermi soraarnerussutisianik aqqiissutit namminerlu soraarnerussutisianik ileqqaarnerit ilanngunneqarpata, akileraartarunnaarnermut aningaasartuutit qulaani taaneqartuniit qaffasinnerungaatsiassapput.

Innuttaasut soraarnerussutisianik aqqiissutinut akiliisartut, sillimmasiinerup aqqiissutinut akiliutit isertitanik sulisitsisup akileeqataassutaata ilanngunneqartussaanginnerat imaluunniit ilanngaatineqarsinnaanerit, annertuumik iluanaaruteqarnissaannik ilanngullugu kinguneqassaaq. Taamaalillutik isertitamik ilaannik akileraartarnissaaq pinngitsuissinnaavaat.

Taamaalissappat akileraartarnermik aqqiissuussami putoqalissaaq, akileraartussaaneq avaqqunniarlugu pingaartumik inuiaqatigiinni isertitaqqortunerunit atorluarneqarsinnaasoq. Akileraartarnermi aqqiissuussami putu taamaattoq matuniarlugu soraarnerussutisianik akiliutigineqartartuni sulisitsisup akileeqataassutaata ilanngunneqartussaanginnerat imaluunniit ilanngaatineqarsinnaanerit peerneqarnissaat pisariaqassaaq.

Naggataatigut oqaatineqassaaq aningaasanut inatsimmut 2022-mut isumaqatigiissummut atatillugu toqqammaviumik aningaasartat, siusinaartumik pensionisialinnut utoqqalinersialinnullu, qaffannissaannut isumaqatigiissutaammat. Tamanna isumaqarpoq utoqqalinersiat katillugit annertuumik qaffaaffiqineqarmata,

utoqqalinersiaqarluni inuunermi aningaasaqarnikkut pitsaanerusumik atugassaqaqarnermut tapersiisumik, taamaalillutik utoqqaat siusinaartumillu pensionisiallit sulinerup unitsinnerata kingorna annertuallaamik isertitatigut ajorseriarneq misigissanngimmassuk.

2. Siusinaartumik sulisinnaajunnaarnersiutit akileraarutaat peerneqarpat tamanna pisortanut, namminersorluni inuussutissarsiuqartunut innuttaasunullu aningaasatigut allaffissornikkullu kingunerisassai suuppat?

Aningaasarsianik akileraartutit pillugit Inatsisartut inatsisaat nr. 12, 2. november 2006-imeersumi siusinaartumik pensionisiat akileraarusertarnerat pillugu takuneqarsinnaavoq.

Naatsorsueqqissaartarfiup attassisinnaanermut ilusiligaani naatsorsuutit takutippaat, malittarisassat piusut malillugit aningaasartuutit qaffasissusaat 2023-mi 300 mio. kr.-t missaanniissasut 2040-llu tungaanut qaffasissuseq allanngorpallaassanngitsaq. Tamatuma kingorna siusinaartumik pensionisiant aningaasartuutit 2050-ip tungaanut 350 mio. kr.-nut qaffakkiartornissaat naatsorsuutigineqarpoq.

Nalunaarsuiffimmi ataaniittumi takutinneqarpoq, piffissami 2023-mit 2050-imut ukiuni toqqarneqartuni Namminersorlutik Oqartussanut kommuninullu inummut akileraarutiniit iluanaarutit annikillinissaat naatsorsuutaasut, siusinaartumik pensionisiant malittarisassanut aningaasartanullu maanna atuuttunut siusinaartumik pensionisiant akileraaruserneqanngitsunut naleqqiullugit. Inummut akileraarutininik iluanaarutit annikillinerisa amerliartornerat, piffissami aningaasartuutit tamarmiusut takutippaat, annikilliliineq 2024-mit siumullu sunniuteqartussatut tunngavigalugu. 2031-mi siunnersuutip tamakkiisumik akia tassaalerpoq 1 mia. kr.-t.

Nalunaarsuiffik 2: Siusinaartumik pensionisianiit iluanaarutit annaasat mio. kr.-nngorlugit

	Ukioq 2023	Ukioq 2025	Ukioq 2030	Ukioq 2035
Inummut akileraarummiit iluanaarutit ukiumut annikillinerat	129	131	129	119
Inummut akileraartutiniit iluanaarutit annikillinerisa amerliartorneri	0	258	907	1.518

Najoqqutaq: Naatsorsueqqissaartarfiimmit inuiaqatigiit siumut naatsorsorneranni attassisinnaanermut ilusiliineq malillugu nammineq naatsorsuinerit

Siusinaartumik pensionisiant akileraarutiniit iluanaarutit aningaasanut inatsimmi isertitatut ilanngullugit naatsorsorneqareermata, akileraartarunnaarnerup sunniutai toqqaannartut kingunerissavaat, pisortat aningaasartuutiminnik sipaarniartariaqarnerat imaluunniit 2035-p tungaanut inummut akileraarut 1 procentpointit tungaannut qaffakkiartuaartillugu, akileraartarunnaarnerup sunniutai toqqaannartut pinngitsoortikkumallugit.

Siusinaartumik pensionisiant akileraartarunnaarnerup kingunerisassai naatsorsuutigisat, suliffeqaqarnermut sunniutai ilanngunnagit, apeqqummut 1-imut akissut innersuussutigineqarpoq.

Inuussuarnersumik inuulluaqqusillunga

Erik Jensen